

[Time: 2½ Hours]

[Marks: 75]

- N.B.:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of map stencil is allowed.
4) Draw sketches, diagrams and maps wherever necessary.

1. A Explain the concept of 'Areal Differentiation' and describe how it contributed to the development of the concept of region. **15**
- OR**
1. B Give the appraisal and criticism of the General Systems Theory. **15**
2. A Bring out the differences between the social structure of the rural society and urban society? **15**
- OR**
2. B Write a detailed note on hierarchy of urban settlements? **15**
3. A Write a detailed note on cultural diffusion, isolation and segregation. **15**
- OR**
3. B Bring out the concept of race, their racial classification and give brief classification of races in India? **15**
4. A Explain in detail the concept of demographic dividend **15**
- OR**
4. B Highlight on the aspects of optimum population, over population and under population **15**
5. Write a short note (**Any Three**) **15**
- A. Behaviouralism
B. Religion-Ritual Model
C. Blending of culture
D. The impacts of Migration on Indian Economy
-

[मराठी रुपांतर]

वेळ: २½ तास

एकूण गुण: ७५

सुचना:

- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- २) उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.
- ३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास अनुमती आहे.
- ४) आवश्यकतेनुसार आकृत्या काढाव्यात.

१. अ. 'Areal Differentiation' या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा आणि प्रदेशाच्या संकल्पनेच्या विकासात त्याचा कसा हातभार लागला याचे वर्णन करा.

किंवा

ब. सामान्य प्रणाली सिद्धांताचे (General Systems Theory) मूल्यांकन आणि टीका स्पष्ट करा.

२. अ. ग्रामीण समाज आणि शहरी समाजाच्या सामाजिक संरचनेतील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

ब. नागरी वसाहतीच्या पदानुक्रमावर तपशीलवार नोंद लिहा?

३. अ. सांस्कृतिक प्रसार, अलगाव आणि पृथक्करण यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

किंवा

ब. वंशाची संकल्पना आणि भारतातील वंशांचे थोडक्यात वर्गीकरण स्पष्ट करा.

४. अ. डेमोग्राफिक डिव्हिडंडच्या संकल्पनेचे तपशीलवार वर्णन करा

किंवा

ब. इष्टतम लोकसंख्या, जास्त लोकसंख्या आणि कमी लोकसंख्या या पैलूवर चर्चा करा.

५. टीप लिहा (कोणतीही तीन)

- अ. वर्तणूकवाद
- ब. धर्म-विधी मॉडेल
- क. संस्कृतीचे मिश्रण
- ड. भारतीय अर्थव्यवस्थेवर स्थलांतराचे परिणाम